

رام - اول دی

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

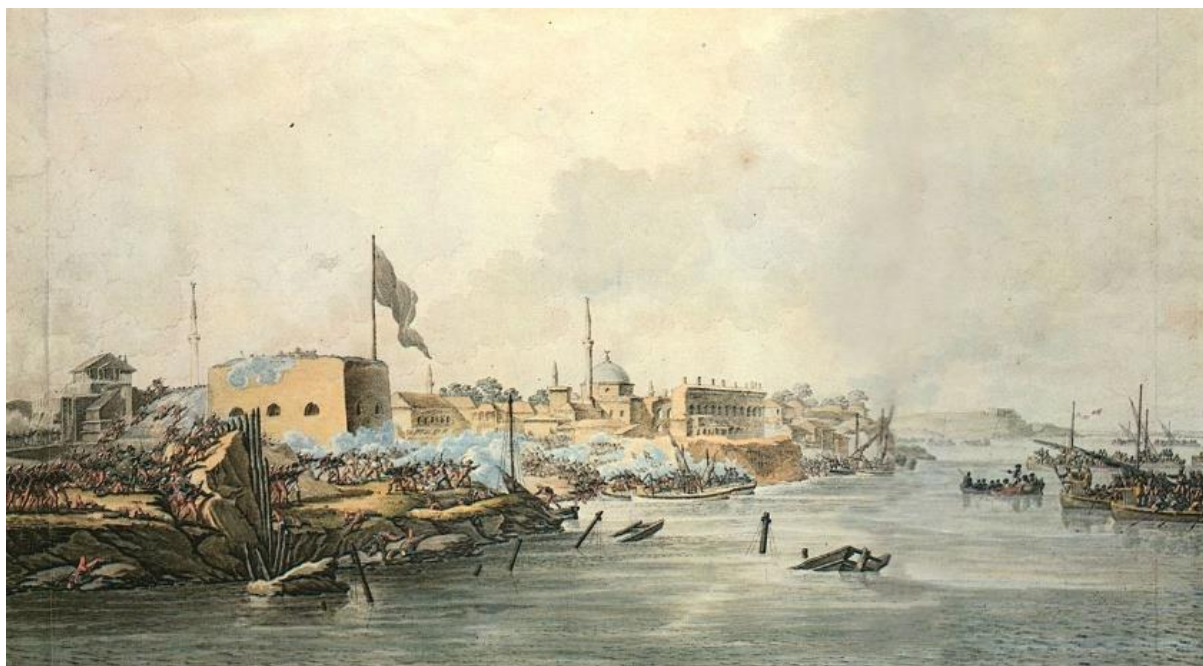
- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

اول دی

نخستین رخداد تاریخی ثبت شده‌ی این روز به سال ۵۲۲ پیش از میلاد و ایران زمین مربوط می‌شود و این زمانی بود که شورش فرورتیش در ماد آغاز شد و اقتدار داریوش بزرگ را که تازه تاجگذاری کرده بود به چالش طلبید. یازده قرن بعد در سال ۶۰۹ میلادی پیامبر اسلام اولین وحی خود را در غار حرا دریافت کرد. در ۲۳۵ هجری خورشیدی در زمین لرزه‌ای که ششمین زلزله‌ی مرگبار ثبت شده در تاریخ دانسته شده است، دامغان و شاهرود و بستام و آستان ویران شدند و دویست هزار نفر از میان رفتند که ۴۵ هزار نفرشان از ساکنان شهر دامغان بودند. در روز پنجشنبه اول دی سال ۸۴۹ (۱۹ جمادی الثانی ۸۷۵ق) هم ابوالقاسم سمرقندی از علمای قرن نهم هجری نگارش کتاب «حاشیه مطول» را به پایان رساند. او این کتاب را به نام امیر علیشیر نوایی نوشته است. نسخه‌ای خطی از این کتاب در مدرسه عالی شهید مطهری نگهداری می‌شود. «رساله سمرقندی» و «شرح رساله وضعیه» از دیگر آثار سمرقندی به شمار می‌روند.

روز اول دی با دست‌اندازی‌های وحشیگرانه‌ی روسها در قلمرو ایران زمین مصادف بوده است. در چنین روزی به سال ۱۱۶۹ دژ اسماعیل و بندرگاهش در کرانه‌ی دریای سیاه توسط ارتش سی هزار نفره‌ی روسها که زیر فرمان الکساندر سووروف می‌جنگیدند، فتح شد (تصویر بالا). روسها پس از ورود به بندر بیش از ۲۶ هزار تن از ساکنان آنجا از جمله همه‌ی سربازان عثمانی را به قتل رساندند و نه هزار نفر را به بردگی گرفتند. این پیروزی به قدری برای روسها مهم بود که در قرن هجدهم و نوزدهم سرود ملی غیررسمی روسیه **Гром победы, раздавайся** (گُروم پُبدی، زارداوایسیا! بگذار تندر پیروزی بغرد!) آوازی در ستایش این پیروزی بود.

در چنین روزی چندین درگیری مهم در دوران مشروطه هم رخ داده است. در ۱۲۸۷ صمد خان که رهبر اردوی مستبدین بود مجاهدان تبریزی را شکست داد و یک سال بعد (۱۲۸۸) که آزادیخواهان پیروز شده بودند در همین روز پیرم خان ارمنی بر رحیم خان که همدست وی بود در نبرد سرآب پیروز شد. دو سال بعد (۱۲۹۰) روسها به تبریز تاخت آوردند و قزاقان‌شان در تبریز دست به کشتار پیردامن‌های زدند و عده‌ای

را به وضع دلخراشی با نفت و بنزین سوزاندند و برخی دیگر را نیز در تنور آتش انداختند. همزمان در مشهد هم قزاقان روس به یاری مستبدین آمدند و اداره‌ی امور شهر را در دست گرفتند.

در ۱۳۰۵ بانک رهنی ایران با سرمایه چهارصد و پنجاه هزار تومان از محل وجوه تقاعد در محل سابق بانک استقراضی روس افتتاح شد، در همین روز مهدی خان فرخ معتمد السلطنه وزیر مختار ایران در افغانستان شد و همزمان با این وقایع ۲۹ نماینده‌ی مجلس دولت مستوفی‌الممالک را استیضاح کردند. کمی بعدتر احمد کسروی و پیروانش رسمی ناباب را باب کردند و آن هم این بود که در روز اول دی‌ماه هر سال جشن کتاب‌سوزی برگزار کنند و کتاب‌هایی را که مضر تشخیص می‌دادند (از جمله دیوان حافظ، رمانها، کتاب‌های دعا، و کتاب‌های بهائیان) را بسوزانند.

در ۱۳۸۰ برهان‌الدین ربانی رهبر اتحاد شمال افغانستان قدرت را به حامد کرزای که به عنوان رئیس جمهور این کشور برگزیده شده بود واگذار کرد، و در ۱۳۹۵ دولت سوریه با پشتیبانی نیروهای ایرانی پس از بیرون راندن قوای داعش از حلب بار دیگر کنترل این شهر را در دست گرفت.

اول دی در ضمن با رخدادهای سیاسی چندی مقارن بوده که بسیاری شان در خاور دور رخ داده‌اند. در سال ۲۵۹ هوانگ چائو شورشی مقتدر چینی شهر لویانگ پایتخت امپراتوری تانگ را فتح کرد و امپراتور شی زونگ را به فرار وا داشت (تصویر بالا). در ۱۲۶۴ یک سامورائی به نام ایتو هیروبومی اولین نخست وزیر ژاپن شد. در ۱۳۲۳ ارتش خلق ویتنام برای مقابله با استیلای ژاپنی‌ها بر هندوچین و بیرون راندن فرانسوی‌های استعمارگر به رهبری هوشی مین تشکیل شد، و در ۱۳۴۷ در جریان انقلاب فرهنگی چین دستورالعمل مائو را منتشر کرد مبنی بر این که «روشنفکران جوان برای بازپروری به روستاها بروند و با با فقر رعیت آشنا شوند»

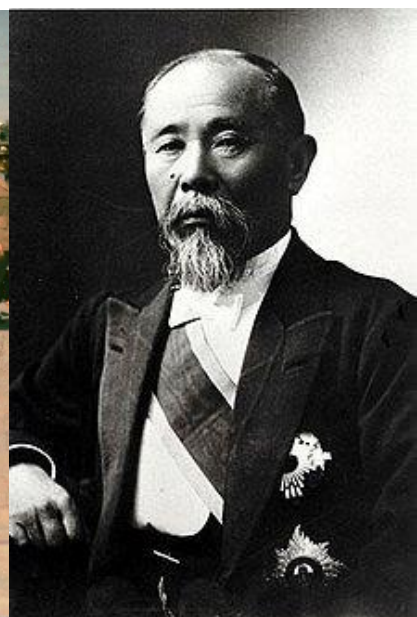
در سال ۱۲۷۳ آلفرد دریفوس در فرانسه به خطا به جرم جاسوسی محکوم شد و کشمکش مشهور بر سر این حکم در میان روشنفکران و محافظه‌کاران آغاز شد، در ۱۳۱۸ مسلمانان هند با اجرای مراسمی استعفای گروهی رهبران کنگره‌ی ملی هند را که اغلبشان مسلمان یا زرتشتی بودند گرامی داشتند. این

نمایندگان در اعتراض به این که انگلستان بدون مشورت با هندی‌ها از طرف هند به آلمان اعلان جنگ داده و این کشور را به جنگ جهانی دوم وارد کرده بود، کناره‌گیری کرده بودند. پس از این واقعه اداره‌ی کنگره‌ی ملی هند به دست هندوهایی افتاد که اغلبشان نرمخوتر بودند و از مبارزه‌ی رویارو و خشن با استعمارگران پرهیز می‌کردند. در ۱۳۲۱ آدولف هیتلر فرمان تولید موشک‌های و-۲ را امضا کرد.

این روز در ضمن برای جنبش جهانی کمونیسم روزی ناگوار بوده است. در سال ۱۳۵۷ یازدهمین پلنوم ملی حزب کمونیست چین در پکن برگزار شد و در آن دنگ شیائو پینگ سیاست فاجعه‌بار دوران مائو را کنار گذاشت و از اصلاحات اقتصادی که به معنای عقب‌نشینی از اصول کمونیسم بود پشتیبانی کرد. در ۱۳۶۸ شورش مردم رومانی به رهبری یون ایلیسکو پس از درگیری‌هایی خونین به پیروزی رسید و نیکولای چائوشسکو و همسرش سوار بر بالگرد از بخارست گریختند. در نتیجه سیطره‌ی حزب کمونیست رومانی پایان یافت و مردم جشن بزرگی به پا کردند. در همین روز دروازه‌ی براندنبرگ در برلین گشوده شد و به جدایی برلین شرقی و غربی پایان داد. یک سال بعد (۱۳۶۹) همین ماجرا در لهستان هم به نهایت رسید و لخ والسا به ریاست جمهوری لهستان برگزیده شد.

چائوشسکو در زمانی که کیش شخصیت‌اش برپا بود

ایتو هیروبومی

برهان‌الدین ربانی

لخ والسا

دو رخداد نادر هم در این روز رخ داده که جای توجه دارد. یکی آن که در سال ۱۳۸۹ باراک اوباما قاعده‌ی «نپرس و نگو» که عضویت همجنس‌گرایان در نیروهای مسلح را ممکن می‌ساخت را به قانون تبدیل کرد و به این ترتیب ممنوعیت استخدام این گروه در ارتش آمریکا برداشته شد. دیگری باز به خاور دور مربوط می‌شود و به سال ۱۳۹۲ چین بود که کیم جونگ اون رهبر جمهوری خلق کره‌ی شمالی عمویش (تصویر زیر) و پنج نفر از بستگانش را برهنه در قفسی انداخت که ۱۲۰ سگ گرسنه در آن بودند و همراه با

بلندپایگان حکومتی خورده شدن ایشان توسط سگها را تماشا کرد. گناه این افراد آن بود که پس از پایان سخنرانی او محکم دست نزده بودند!

هونوریوس سوم

دریفوس در زندان

پرنده‌ی سیاه

در چنین روزی به سال ۵۹۵ هجری خورشیدی پاپ هونوریوس سوم فرقه‌ی دومینیکن که از

مسیحیان متعصب و خشن و مبارز تشکیل یافته بود را با فرمان *Religiosam vitam* رسمیت بخشید. در

۱۱۸۷ بتهوون در تئاتر شهر وین سمفونی‌های چهارم، پنجم، و ششم خود را اجرا کرد، و در ۱۲۷۰

شهابسنگ 323 Brucia اولین شهابسنگی بود که با فن عکاسی کشف شد.

این روز در ضمن با رخدادهایی در زمینه‌ی ترابری نیز مصادف بوده است. در ۱۲۳۰ اولین قطار باری

هند در رورکی واقع در اوترکند به حرکت در آمد، در ۱۳۴۳ اولین پرواز آزمایشی هواپیمای جاسوسی SR-

71 مشهور به پرنده‌ی سیاه در کالیفرنیا انجام گرفت، و در ۱۳۴۴ برای اولین بار در جاده‌های شهری انگلستان

حداکثر سرعت مجاز (برای با هفتاد کیلومتر بر ساعت) تعیین شد.

سکه‌ی پیروز خرشاد دیلمی

در چنین روزی به سال ۲۴۴ میلادی دیوکلتیان امپراتور روم زاده شد و در ۵۶۲ هجری خورشیدی

هم جغتای خان مغول پسر چنگیز زاده شد. رفتگان این روز هم عبارتند از: ویتلیوس امپراتور روم که در ۶۹

میلادی به قتل رسید، و بهاءالدوله پیروز خرشاد شاه آل بویه (۳۹۱ هجری خورشیدی)، جرج الیوت ادیب

انگلیسی (۱۲۵۹)، و ریچارد فن کرافت ایبینگ روانشناس آلمانی (۱۲۸۱) که در این روز در گذشته‌اند.

جغتای خان مغول

کرافت ایبینگ